

Projekt „Harvesting“

Kohtumine hollandlastega 30.06.-03.07 2010 KN klubis

MULJED Wijk aan Zee inimeste külaskäigust

Juunikuu viimane päev tõi Kilingi-Nõmme senioridele külalised Hollandist. Õhuavarustes kolme kohvri kadumine ei olnud kokkusaamisele hea algus, aga seniorid ise olid rõõmsad ja eevil. Väike puhkepeatust jalutuskäiguga Pärnu rannas ning Lastepargis rahvatantsurühma esinemise jälgimine aitasid leevendada reisi pikkust. Sõprade naerused kallistused ja väike tervituslaud ootasid Kilingi-Nõmmes. Kõik olid omavahel tuttavad külaskäigust Wijk aan Zeesse eelmisel suvel ja seepärast sujus uute kodude leidmine ruttu.

Uus päev algas meie külalistele tutvumisringiga Saarde vallas: Vabadussõja mälestusmärk, park vana männiga linna keskel, Kiriku tänav, 1937.aasta tuleõnnetuses hukkunud laste kalmud surnuaias, Saarde Katariina kirik. Tihemetsas külastati Voltveti mõisa ja parki. Jan de Wildt väljendas oma lõpupöördumises heameelt, et raha ei ole selles majas niisama kulutatud, kaasaegne on ajaloolisega kenasti kooskõlas ja õpilaste käsutuses. Kodu-uuriija Tiina Kuum lõpetas huvitava matka Allikukivil legendiga jaaniõöl allikast voolava veini kohta. Omamoodi muinasjutt oli külaliste jaoks pisikeste kuusebeebide toitmine väetiselahusega taimeaias, seemnete külvamine ja käsitsi ümberistutamine. Holland on pindalalt Eestiga sarnane, nende rahvaarv on aga 16 miljonit. Mets on nende jaoks midagi väga haruldast, veel haruldasem aga metsa jaoks taimede kasvatamine nii suures koguses.

Kosutav kamajook ja pannkoogid Lodja trahteris ergutasid kuumast päevast väsinud meeli ning külalised nägid sel päeval veel Raja talu armsaid miniloomi. Asta ja Voldemar Tamm üllatasid aga külalisi oma liigirikka aiaga. Suur huviline Jaap Harberts uuris tuntud metsakasvatajalt ja aretajalt, kuidas toimub pookimine ja kas on võimalik pookida õunapuud kuuse külge.

Päev oli täis emotsioone ja grilliõhtul RMK metsamajas kostus muljetest pungil jutuvada ja tänusõnu kõikide heade abiliste ning giidide aadressil.

Ajalookonverents viis meid tagasi sõja-aegsesse Hollandisse. Jan de Wildt oli 4-aastane kõike märkav poisipõnn, kelle sõnavara täienes täiskasvanute juttu hästi tähele pannes. Kui naabrinaine ei osanud tuttavale öelda, mida Jani isa aku pealt elektri saamiseks kasutab, hüüdis tema: „Lämmastikhape“. Sõja ajal kogetud hea ja halb, õige ja vale viisid noormehe õppima politoloogiat ja sotsioloogiat. Jan de Wildt rõhutas oma ettekande lõpus, et Euroopa Kultuurikülade liikumine on vahend piiride kadumise ja rahvusvahelise mõistmise saavutamiseks. Ajaloost rääkimine aitab üksteisest paremini aru saada ja nii annab igäüks tükikese rahu tagamiseks maailmas.

Sõja alguses viie ja poole aastane Leo van de Mij meenutas, kuidas Wijk aan Zeest sai kinnine ala ja nemad aeti kodudest välja, aknad pidid olema pimendatud, toiduaineid anti talongiga. Sakslased said võimu juurde ja ei olnud enam nii sõbralikud. Leo ei unusta iial, kuidas sõja lõppedes jagasid kanadalased lastele šokolaadi ja vanematele sigarette ning kõik naasesid kodudesse Tema pere oli jälle koos. Imekombel oli ärasöömisesest pääsenud isegi nende kass. 1934.aastal sündinud Bets Durge meenutas, et ühel päeval ei tohtinud enam randa minna. Tema vanim vend käis koos rannavahiga kaldale uhitud laipu kokku kogumas. Küla ümber ehitati punkrid ja sinna seati üles laskevalmis kahurid. Ta meenutas seda hirmu, mida tundis, kui Inglise lennukid pommitasid sadamat ja metallivabrikut. Mõned Saksa sõdurid tegid külarahvaga koostööd. Nii näiteks aitas Hollandi puusepp sakslasel oreelit ehitada. Pärast sõja lõppu saatis sakslane talle foto orelist ja tänu erilise koostöö eest. Bets lisis, et kõigest hoolimata oli temal õnnelik lapseõlv.

Hollandi elu muutis 1953.aastal 31.jaanuari öösel alanud veeuputus. Veetaseme tavapärase kõikumine tõusu ja mõõna vahel oli 1,5 meetrit, tol ööl 4,5 meetrit. Hukkus rohkem kui 1800 inimest, 100000 peret kaotas kodu. Riigi ees seisis ülesanne ehitada uued, kindlad tammid. Jaap Harberts oli koostanud kõikidele konverentsist osalejatele mapi pildimaterjaliga, mis illustreeris tema ettekannet. Mapid liikusid sel hetkel veel kadunud kohvris teosammul Kilingi-Nõmme poole ja seepärast ootavad need materjalid senioride grupile üleandmist. Kaupo Tiit meenutas oma ettekandes Tšernobõli katastroofi. Suure huviga kuulasid meenutusi nii hollandlased kui eestlased. Elu ja surma piiril heitlus nähtamatu, lõhnatu, maitsetu vaenlasega lõppes Kaupo Tiidu jaoks pooleteise kuu pärast. Masendavad mälestused 1986.aasta kohutavast õnnetusest, küüditamisele sarnanevast sõidust kaubavagunites, nähtud tühjadest küladest, läbielatust, jäid.

Reet ja Jaago Lensment meenutasid, missugune oli meie elu eelmise sajandi kaheksakümnendatel. Valimistest, kaubavalikust poes, inimeste leidlikkusest raskuste kiuste, ebakindlast nõukogude võimust jutustasid nende ettekannete näited. Imestusega nenditi, et metsaga pole midagi juhtunud ajast, kui suure kontorihoone toad tühjaks jäid. Poes on saada igasugust liha vaatamata sellele, et suured sigalahooned linna taga tühjad seisavad.

Balti kett oli teema, mis lisati konverentsikavva külaliste palvel. Reet Sinik, Vella-Rita Saar ja Maia Tomson jutustasid oma tunnetest ja emotsioonidest, mis neid valdasid, kui nad 23.augustil 1989.aastal koos umbes 2 miljoni inimesega kolmest Balti riigist andsid edasi sõna *Vabadus*.

Ada Kaugija meenutas Nõmme sovhoosi aegu, esimest arvutit Ascona, mis raamatupidajate töö kergemaks tegi, väga suurt uuendust - dispetšerteenistuse sisseseadmist.

Doktor Gluuni Luha meenutas 38 aasta pikkust tööd tohtrina ja rõhutas, et kõike ei saa Eestis teha Euroopa mõõdupuu järgi. Maainimene on äriks muutunud arstiabist äralõigatud. Kogu lootus on eestlase visadusel olukorras, kus vabadusega koos hävitati loodu, uue loomisega ei ole veel toime tulnud.

Vaike Gustavson tutvustas konverentsil osalejatele, millega on tegelenud 1981.aastal loodud ja siiani aktiivselt tegutsev pensionäride klubi. Tema ettekannet ilmestas fotonäitus.

Hollandi külaline Nico Mijnen heitis osalejate jaoks pilgu tulevikku. 1999. aastal alanud üleminek uuele rahale EURO saab Eesti jaoks 17.riigina olevikuks 2011.aastal. Austria Keskpangas töötava Robert Kalina kujundatud rahatähed on kultuurikülade liikumises osalejatele tuttavad erinevate riikide küllastamise ajast. Peale 10 aastat harjumist euroga arvas Nico Mijnen, et see on üks pluss ühise raha puhul – ei pea enam valuutavahetusega tegelema. Kahetsusega märkis ta, et paberrahal kujutatu on võõras ja paljudele siiani tundmatu. Ta kiitis, et Eestis on hinnasildid mõlemas vääringus, inimesed saavad harjuda. Samas kinnitasid külalisedki, et toidukaupade hinnad tõusevad, elektroonika ja kodukaubad mitte nii palju. Euro tulek on huvitav ka mündikogujatele. Leo van der Meij tutvustas kollektsionäärade tegemisi seoses euromüntidega ja Euroopa riikides väljaantud erimünte.

Milleks meile need mälestused? Saarde Valla volikogu esimees Erli Aasamets rõhutas ajalookonverentsi avades, et sotsiaalne mälu on oluline osalejatele ja noorematele. Noori konverentsil osalemas polnud. Vabatahtlikuna appi tulnud tõlgi Inga väike tütar Grisheldis jäi meenutusi kuulates magusasti magama, Inga täditütar Ave aga oli siiralt ja sügavalt imestunud senioride positiivsusest. Teda üllatas, kuidas möödunule ei vaadatud tagasi läbi hala ja kurtmise. Seda asendas arukas arutelu ja huumoriga vürtsitatud soov minevikust õppida. Ingale meeldis hollandlaste huvi ja oskus küsida.

Hollandi ja Eesti senioride kohtumine lõppes piduliku õhtusöögiga Kilingi-Nõmme klubis, kus esinesid eakad rahvatantsijad, line-tantsijad, võimlejad, lauljad, pillimängijad. Lauluga astus üles ka külaliste laulukoor. Kingituseks said vastuvõtjad Wijk aan Zee postkaardi koos

euromünte tutvustava komplektiga – et saaksime tutvuda ja harjuda. Meeleolu muutis rõõmsaks Hollandi jalgpallimeeskonna edukas mäng tol õhtul ja kolme kohvri kohalejõudmine. Laupäeval jätsid külalised hüvasti Kilingi-Nõmmega ja veetsid päeva Tallinnas, kus jalutuskäiku vanalinnas juhatas vabatahtlik giid. Kultuuripealinn ulatas kultuurikülale sõbrakäe.